

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžo/4/2018
Identifikačné číslo spisu: 7014201146
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7014201146.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a z členov senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Eriky Šobichovej, v právnej veci navrhovateľa : G. R., narodený XX.XX.XXXX, bytom v E., U. XX, proti odporcovi : Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom v Prešove, Slovenská 40, o odvolaní proti rozhodnutiu odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/48/2014-16 z 21. apríla 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/48/2014-16 z 21. apríla 2015 vo výroku, ktorým Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014 z r u š u j e podľa ustanovenia § 250j ods. 2 písm. e/ Občianskeho súdneho poriadku a v e c v r a c i a odporcovi na ďalšie konanie.

Účastníkom konania náhradu trov prvostupňového a odvolacieho súdneho konania n e p r i z n á v a .
Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/48/2014-16 z 21. apríla 2015 vo výroku, ktorým Krajský súd v Košiciach zaviazal navrhovateľa zaplatiť na účet Slovenskej pošty, a.s. súdny poplatok 35 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku z r u š u j e .

Odôvodnenie

I.

Rozhodnutie krajského súdu

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2Sp/48/2014-16 z 21. apríla 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“ a „rozhodnutie krajského súdu“) potvrdil rozhodnutie odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014 (ďalej len „rozhodnutie odporcu“), ktorým Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov nepriznalo žiadateľovi (odporcovi) nárok na poskytnutie právnej pomoci. Krajský súd účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Navrhovateľa zaviazal zaplatiť súdny poplatok vo výške 35 eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu.

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. z dôvodu, že navrhovateľ nespĺnil jednu zo zákonných podmienok pre poskytnutie právnej pomoci, a to podmienku materiálnej núdze, pretože

príjem navrhovateľa a jeho manželky ako spoločne posudzovanej osoby presiahol 1,6-násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby v čase podania jeho žiadosti.

Zo spisu podľa krajského súdu vyplýva, že navrhovateľ podal odporcovi žiadosť o poskytnutie právnej pomoci v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 313/2013 vo veci o zaplatenie sumy 1 391,91 eur s príslušenstvom z titulu nedoplatku na nájomnom a za dodávku tepla za rok 2012. Okresný súd Prešov v tejto veci vydal platobný rozkaz č. k. 12Ro 438/2013-23 z 27. novembra 2013, proti ktorému podali odporcovia v zákonnej lehote odpor.

Podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne, ústredie z 28. apríla 2014, potvrdenia Sociálnej poisťovne, ústredie z 29. apríla 2014 a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie zo 6. decembra 2012 navrhovateľ a jeho manželka ako spoločne posudzovaná osoba mali v období od októbra 2013 do marca 2014 priemerný čistý príjem vo výške 716 eur mesačne pozostávajúci zo starobného dôchodku navrhovateľa a starobného dôchodku jeho manželky.

V spise sa nachádza potvrdenie Sociálnej poisťovne, ústredie o výplate dôchodkových dávok, podľa ktorého navrhovateľ poberal od októbra do decembra roku 2013 starobný dôchodok v sume 381 eur a od januára do marca roku 2014 v sume 389,80 eur mesačne. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie zo 6. decembra 2012 vyplýva, že manželka navrhovateľa od októbra do decembra roku 2013 poberala starobný dôchodok v sume 326,20 eur mesačne a z Oznámenia Sociálnej poisťovne, ústredie o vykonávaní zrážok z dôchodku z 24. apríla 2014 vyplýva, že od januára do marca roku 2014 poberala starobný dôchodok v sume 335 eur mesačne, z ktorého sa na úhradu vymáhanej pohľadávky od 2. júna 2014 zráža 12,62 eur mesačne. Z predloženého Oznámenia Sociálnej poisťovne, ústredie z 24. apríla 2014 vyplýva, že navrhovateľovi sa zo starobného dôchodku od 18. mája 2014 zráža 30,89 eur mesačne na úhradu pohľadávok.

Ďalej krajský súd poukázal na ustanovenie § 6 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/, ustanovenie § 6a ods. 1 a ustanovenie § 4 ods. 1 písm. i/ a ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a skonštatoval, že zo znenia ustanovenia § 6 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ zákona č. 327/2005 Z. z. vyplýva, že tieto taxatívne uvedené podmienky sú zakotvené kumulatívne, čo znamená, že fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v prípade, ak spĺňa naraz všetky podmienky uvedené v tomto ustanovení. Nespĺnenie hoci len jednej z podmienok má za následok, že fyzickej osobe nevzniká právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti.

Navrhovateľ v konaní nepreukázal, že sa ocitol v materiálnej núdzi, pretože jeho príjem (starobný dôchodok) a príjem jeho manželky (starobný dôchodok) je vyšší ako 1,6-násobok životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby. Odporca preto postupoval v súlade so zákonom, keď z dôvodu nesplnenia tejto zákonnej podmienky nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci.

Vzhľadom na kumulatívnosť stanovených zákonných podmienok nebolo potrebné skúmať splnenie ďalších, ktoré sú uvedené v ustanovení § 6 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ zákona č. 327/2005 Z. z..

Ďalej krajský súd uviedol, že námietkou navrhovateľa o jeho nepriaznivom zdravotnom stave sa súd nezaoberal, nakoľko táto skutočnosť nemá vplyv na zákonnosť rozhodnutia odporcu. Rovnako námietky týkajúce sa konania spoločnosti LONLER, a námietky týkajúce sa výdavkov navrhovateľa na nájom bytu a zrážky v exekučných konaniach považoval krajský súd za irelevantné, nakoľko neboli predmetom konania pred krajským súdom a nesmerujú voči rozhodnutiu odporcu o neposkytnutí právnej pomoci. Navrhovateľ nespĺňa základnú podmienku materiálnej núdze pre účely poskytovania právnej pomoci v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 14C 313/2013. Stav materiálnej núdze pre účely tohto zákona je uvedený v § 4 ods. 1 písm. i/ zákona č. 327/2005 Z. z., podľa ktorého materiálnou núdzou je stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, alebo stav keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom.

Z uvedených dôvodov krajský súd považoval postup a rozhodnutie odporcu za súladný so zákonom, a preto napadnuté rozhodnutie podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku potvrdil.

Navrhovateľ na pojednávaní 21. apríla 2015 uviedol, že trvá na podanom opravnom prostriedku. Uviedol, že ho žaluje vlastník bytu, v ktorom býva a jedná sa o bežné nájomné. Konštatoval, že vec je komplikovaná a už podal viacero trestných oznámení na vlastníka bytu. Preto požiadal Centrum právnej

pomoci v konaní sp. zn. 14C 313/2013 o poskytnutie právnej pomoci, nakoľko si ju nemôže dovoliť zo svojho príjmu. Odporca sa na pojednávanie nedostavil, svoju neprítomnosť ospravedlnil podaním z 21. apríla 2015 z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti a navrhol, aby krajský súd rozhodol v zmysle skôr podaného písomného vyjadrenia.

O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že ich náhradu účastníkom nepriznal, pretože navrhovateľ nebol úspešný v konaní a odporcovi právo na náhradu týchto trov nepatrí. Pretože navrhovateľ nebol v konaní úspešný, je povinný zaplatiť na účet krajského súdu súdny poplatok v sume 35 eur (položka 10 písm. e/ prílohy zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II.

Odvolanie navrhovateľa

Navrhovateľ podal riadne a včas proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/48/2014-16 z 21. apríla 2015 odvolanie (ďalej len „podané odvolanie“ a „odvolanie navrhovateľa“), v ktorom sa domáhal aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „odvolací súd“) zrušil rozhodnutie krajského súdu v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V podanom odvolaní navrhovateľ uviedol, že trvá na odvolaní ktoré podal proti rozhodnutiu odporcu a žiada aby bol naďalej zastupovaný odporcom, z dôvodu, že jeho finančné možnosti mu neumožňujú úhradu trov na súdne spory a zároveň z dôvodu zrážok z príjmov nemá možnosť platiť si právneho zástupcu.

Odporca ďalej uviedol, že už tretí rok podáva odvolanie na krajský súd, ktoré bolo postúpené na odvolací súd, ktorý o ňom stále nerozhodol.

Podľa odporcu sudca v konaní na Okresnom súde Prešov (sp. zn. 14C 313/2013) hrubo porušil ústavné právo, keď rozhodol v neprítomnosti odporcu a nebral do úvahy jeho písomnú žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu jeho zdravotnej nespôsobilosti a písomného potvrdenia, ktoré doložil do spisu. Podľa odporcu to nie je jediný prípad tohto sudcu na Okresnom súde Prešov.

Odporca tvrdí, že v konaní pred Okresným súdom Prešov (sp. zn. 14C 313/2013) je preukázané, že sudca zvyhodňuje solventnejšiu finančne zabezpečenú stranu. Preto považuje odporca rozhodnutie Okresného súdu Prešov za zaujatosť sudcu voči jeho osobe.

Vo vzťahu k súdnym sporom so spoločnosťou LONLER, s.r.o. odporca uviedol, že bol krivo obvinený z bezdôvodného obohatenia a nerešpektovania listinných dôkazov o pridelení a užívaní podnikového bytu č. 101 ubytovne, ktorý mu bol pridelený v roku 1986, a pridelený byt musel vrátiť do 5 dní od rozhodnutia o prevzatí funkcie správcu ubytovne. V danej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že ju vrátil na Okresný súd Prešov.

Podľa odporcu slovenské súdnictvo porušuje ústavnosť a ostatné zákony Slovenskej republiky. V prípade nepochopenia je nútený požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky o pridelenie právneho zastúpenia. Odporcov zdravotný stav a jeho finančná situácia mu totiž neumožňujú hradiť si právne zastúpenie. V danom prípade ide o úmyselné prietahy a nečinnosť súdov Slovenskej republiky.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu

K podanému odvolaniu sa odporca vyjadril podaním z 28. augusta 2015, v ktorom uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s výrokom ako aj odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a odvolanie navrhovateľa považuje za nedôvodné. Z uvedeného dôvodu žiada odvolací súd, aby rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

IV.

Právny názor odvolacieho súdu

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, orgánov územnej samosprávy ako i orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb ako i fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a s § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní navrhovateľa podľa § 212 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a s § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a postupom podľa § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a s § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania, keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle odvolacieho súdu (www.nsud.sk) po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Predmetom konania pred krajským súdom bolo rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014, ktorým Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov nepriznalo žiadateľovi (odporcovi) nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že nespĺňa podmienku materiálnej núdze.

Odvolací súd rovnako ako krajský súd konštatuje, že poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi podľa zákona č. 327/2005 Z. z. je možné výlučne len fyzickým osobám, ktoré splnia kumulatívne zákonné podmienky pre priznanie nároku.

Pokiaľ odporca vyhodnotil navrhovateľa ako osobu, ktorú pre účely zákona č. 327/2005 Z. z., nemožno považovať za osobu v materiálnej núdzi, tak tento záver odporcu, s ktorým sa stotožnil aj krajský súd, je správny.

Povinnosťou odporcu však bolo v konaní vyhodnocovať status navrhovateľa v intenciách komplexnej právnej úpravy zákona č. 327/2005 Z. z., teda vyhodnotiť status navrhovateľa nielen v rozsahu ustanovenia § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., ale aj v intenciách ustanovenia § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z.. Z obsahu rozhodnutia odporcu, ako aj pripojeného administratívneho spisu takýto postup odporcu nevyplýva.

Podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra.

Zabezpečenie prístupu k súdu priamo vyplýva z článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (právo na súdnu a inú právnu ochranu) a z článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie). Prístup k súdu je vždy individuálnou záležitosťou a nemôže byť limitovaný normatívnymi podmienkami zákonnej právnej úpravy (§ 6 - 8 zákona č. 327/2005 Z. z.). To znamená, že prístup k súdu nemôže byť ponímaný kogentne „iba za podmienok a v rozsahu stanovenom zákonom“. Zákon nemôže obsiahnuť všetky modality právne relevantných vzťahov. Zákonodarcia preto normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z.. V osobitných situáciách je nevyhnutné postupovať aj priamou aplikáciou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a odporca nemôže argumentovať, že ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom ako stanoví zákon (článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2010-70 z 18. apríla 2012 a sp. zn. IV. ÚS 118/2010-94 z 12. apríla 2012 a iné, z ktorých právne významným záverom bolo, že dbať nad materiálным zabezpečením prístupu k súdu musia súdy bez ohľadu na to, či to ustanovuje zákon alebo iný prameň práva. Obrana správnych orgánov i súdov s poukazom, že pri rozhodovaní mohli konať iba v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) nebola akceptovaná ako súladná s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Povinnosťou odporcu ako správneho orgánu bolo postupovať v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z. a vyhodnocovať status navrhovateľa aj v intenciách ustanovenia § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., a v súlade s touto právnou úpravou rozhodnúť ešte pred vydaním rozhodnutia odporcu.

Keďže odporca taktó nepostupoval, v jeho konaní sa vyskytla vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pričom pre posúdenie veci nie je relevantné, či sa navrhovateľ postupu a rozhodovania podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. domáhal, keď v súlade s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd bolo povinnosťou odporcu žiadosť navrhovateľa vyhodnotiť aj v intenciách uvedenej právnej úpravy.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné a preto podľa ustanovenia § 250ja ods. 3 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a s ustanovením § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolací súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp 48/2014-16 z 21. apríla 2015 vo výroku, ktorým Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014 tak, že zrušil rozhodnutie odporcu sp. zn. 2N 5320/14 - KaPO, R. z. 33550/2014 z 12. júna 2014 podľa § 250j ods. 2 písm. e/ Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu, že v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľ mal v konaní úspech, preto bolo potrebné zrušiť aj výrok rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp 48/2014-16 z 21. apríla 2015, v ktorom krajský súd zaviazal navrhovateľa zaplatiť súdny poplatok vo výške 35 eur z dôvodu, že povinnosť na zaplatenie súdneho poplatku navrhovateľovi vzniká iba v prípade jeho neúspechu v súdnom konaní.

V.

Trovy prvostupňového a odvolacieho konania

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, s ustanovením § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku, s ustanovením § 224 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a s ustanovením § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku. Navrhovateľ mal v konaní úspech, nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania si neuplatnil (§ 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), preto mu odvolací súd nepriznal náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Odporca v konaní úspech nemal, nevzniklo mu právo na náhradu trov konania, naviac keď správne mu orgánu zo zákona náhrada trov konania v správnom súdnictve neprináleží.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.